

Stichting Vredeseducatie
Democratiefabriek V-LAB Express
Lucasbolwerk 10
3512 EH Utrecht
06 – 83 83 33 58
vrede@xs4all.nl
IBAN NL02 INGB 0002352816
KvK 41185799
BTW 802510747B01
www.vredeseducatie.nl

Beleidsplan project DOEboek Vrijheid 2020 – 2021

Een DOEboek (NL – D) voor diverse instellingen en lokale en regionale overheden om de doelstellingen van burgerschap op een speelse manier te presenteren en te optimaliseren. Het DOEboek Vrijheid, dat in 2019 samengesteld is voor 16 gemeenten in Noord-Limburg en het Niederrheingebiet in het kader van de viering van 75 jaar bevrijding, nemen we als uitgangspunt waarbij we de specifieke gemeentepagina's vervangen. Het DOEboek wordt uitgebracht op papier en heeft digitale verdiepingsmogelijkheden.

Inhoud

De kernbegrippen vrijheid en vrede worden voor de doelgroepen geoperationaliseerd. Kinderen en jongeren krijgen gereedschap om niet alleen meer greep te krijgen op de begrippen en de termen, maar ook om het te oefenen en in de praktijk te brengen in hun eigen leefwereld.

Vrede, vrijheid en democratie zijn nauw met elkaar verbonden. Democratie is een staatsvorm waarin conflicten en vaak tegenstrijdige belangen op een vreedzame wijze worden opgelost. Wetten die vaak het eindpunt vormen van een lang maatschappelijk belangen- en/of waardenconflict, pacificeren. Soms voor korte tijd en laait de maatschappelijke discussie weer op, soms vormen wetten voor langere tijd een basis om vrijheid en vrede de ruimte te geven.

Vrijheid, vrede en democratie ontstaan niet vanzelf, ze worden uitgevonden, gemaakt en onderhouden door mensen. Hoewel de potentie tot samenwerking en vrede maken onderdeel is van het menselijk DNA, is het door de complexiteit van de huidige samenleving en de uitdagingen van onze wereld van belang om het in de opvoedingsrelatie met kinderen en jongeren te leren en te oefenen.

Er is in het boek ruimte voor de maatschappelijke thema's, conflicten en oplossingen, maar ook voor groepsdynamische processen, persoonlijke groei en spirituele ontwikkeling gebaseerd op universele waarden. Ook zal ruimte worden gemaakt om de beleving van vrijheid en solidariteit te koppelen aan de ervaringen van kinderen en jongeren gedurende de Coronacrisis en maatregelen.

De geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog, inclusief het Duitse en Nederlandse perspectief, zal wel aan de orde gesteld worden in het DOEboek, maar vooral gericht op het afschaffen en het herstellen van de democratie en de rechtsstaat in beide landen. Het boek kan het hele jaar gebruikt worden en is niet gekoppeld aan één specifieke periode of gebeurtenis.

Het DOEboek omvat 60 pagina's, formaat A4, Full Color, bevat spelen om alleen en samen uit te vieren, interessante weetjes, thematekstjes, raadsels, dilemma's, kijk- en zoekplaten, tips om vrijheid en vrede te maken en in de eigen context deel te nemen aan democratische processen.

Doelgroepen

De primaire doelgroep bestaat uit kinderen en jongeren van 10 – 14 jaar in het onderwijs. Daarnaast zijn hun opvoeders zoals (groot)ouders, onderwijsgevend en educatieve medewerkers van musea en instellingen een belangrijke doelgroep doordat de teksten en beelden uitdagen tot dialoog en gesprek, het doen van onderzoek, verdieping en verwerking in de scholen en de instellingen.

Educatieve doelen

De educatieve doelen zijn formeel en informeel.

In formele zin zullen we de curriculumdoelstellingen als leidraad nemen en het onderwijs ondersteunen. Op dit moment werken scholen voornamelijk binnen het vastgestelde wettelijk kader waarin is beschreven dat het onderwijs:

- ervan uitgaat dat leerlingen opgroeien in een multiculturele samenleving
- gericht is op het bevorderen van actief burgerschap en sociale integratie
- gericht is op kennis maken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten

Het is van belang dat de school een structureel aanbod heeft, gericht op bevordering van integratie en burgerschap en dat de school inzicht heeft in de opvattingen, houdingen en gedragingen van leerlingen op dit gebied. Daarbij kan het gaan om uitingen van intolerantie, extremistische ideeën en vormen van discriminatie.

Maatschappelijke context

Volgens de huidige minister van Onderwijs moeten scholen meer werk maken van onderwijs over onderling respect, democratie en de rechtsstaat. Dat blijkt uit het wetsvoorstel over het burgerschapsonderwijs dat minister Slob eind 2019 naar de Tweede Kamer heeft gestuurd, gebaseerd op een onderzoek van de Onderwijsinspectie. Er zijn volgens de Inspectie grote verschillen tussen scholen in de uitwerking van burgerschap. Sommige scholen maken er echt werk van, maar andere scholen geven bij wijze van spreken één les per jaar. Met het wetsvoorstel wil Slob scholen dwingen om het burgerschapsonderwijs te verbeteren. Dat betekent dat de oudere algemene doelstellingen aangescherpt moeten worden omdat de uitvoering te vaak incidenteel en zeer uiteenlopend is. Op zich niet onbegrijpelijk omdat het om een vakoverschrijdende educatie gaat. Scholen combineren dit thema met andere onderwerpen zoals bijvoorbeeld culturele activiteiten, excursies en acties voor een 'goed doel' zodat het voor de inspectie moeilijk te toetsen is. Een en ander wil dus niet zeggen dat scholen te weinig of onvoldoende doen aan burgerschap. Dat de toetsing vaak moeizaam op veel scholen, is op zich heel begrijpelijk omdat veel activiteiten gericht zijn op waardenverheldering. Het kunnen opsommen van 'enkele kenmerken van democratie' is gemakkelijker te toetsen dan de bereidheid om 'respect te tonen aan mensen die anders denken en leven'.

Ervaringen

Zoals gesteld benutten we de ruimte van informeel leren zoals kinderen en jongeren dat in een museum kunnen doen, meestal vanuit een vrijetijdsmoment of tijdens de vakantie. Met beide elementen hebben we goede ervaringen. De insteek van zelfstandig en samen werken aan maatschappelijke thema's in het DOEboek sluit aan bij de lesinhoud op de scholen en in de setting van recreatie en vrije tijd is het een plezierige en zinvolle tijdbesteding. Zo maakten we voor de Airborne gemeenten in de Provincie Gelderland en het project Bevrijdingstoerisme van de Gemeente Wageningen en Food Valley een DOEboek in 2015 (Nederlands – Engels) en in 2019 een DOEboek (Nederland - Duits) voor gemeenten in Noord-Limburg. Zowel in de regio Arnhem als in Noord-Limburg zijn de reacties vanuit het onderwijs en de musea/VVV positief.

Werkwijze

We werken traditioneel met een klein team schrijvers, bedenkers en vormgevers, maar de teksten worden door een grote groep betrokkenen en toekomstige gebruikers gelezen, waarna hun aanvullingen en commentaren worden verwerkt in de definitieve teksten. De werkvormen, spellen en suggesties zijn met de doelgroepen getest, onder andere in de interactieve tentoonstellingen van de Stichting Vredeseducatie.

Wanneer

Het DOEboek zal vanaf november 2020 ontwikkeld worden en is begin maart 2021 gereed en moet vanaf dat moment verspreid worden, zodat onderwijsinstellingen het kunnen benutten in april en mei in het kader van de herdenkingen. Met Pasen moet het DOEboek in de musea, recreatie instellingen en winkels liggen en door instellingen zijn verspreid.

Financiering en kosten

Voor een deel van de ontwikkelingskosten zal een beroep gedaan worden op het fonds en enkele andere fondsen. Het is de bedoeling die kostprijs voor deelnemende instellingen op maximaal 1 euro per DOEboek te houden. In overleg met de samenwerkingspartners zal een flexibele winkelprijs worden vastgesteld.

Samenwerking

Om het project optimaal te ontwikkelen is samenwerking met enkele musea en instellingen gezocht. Zo zijn besprekingen gaande met het Bevrijdingsmuseum in Zeeland, het Nationaal Onderduikmuseum in Aalten en vredesorganisatie PAX, die o.a. een landelijk netwerk van lokale vredesambassades ondersteunt. Daarnaast vinden gesprekken met gemeenten en provincies plaats.

Meedoen en maatwerk

Instellingen en lokale overheden kunnen aan het project deelnemen. Er is een grote bereidheid om maatwerk te leveren en we staan open voor ideeën en suggesties om het project te versterken. Bij afname van een hoge oplage is een specifieke uitgave mogelijk met bijvoorbeeld themapagina's over een regio of stad. In overleg kan het onderzoek en het (mede)ontwikkelen van teksten en ideeën door instellingen uitgevoerd worden. De Stichting Vredeseducatie is als initiatiefnemer verantwoordelijk voor inhoud en vormgeving van de uitgave en eigenaar van de copyrights.